

कृषि सामग्री कम्पनी लिमिटेड
सहायक प्रथम श्रेणी (प्रा.), प्राविधिक सहायक (जे.टी.) पदको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको
परीक्षा योजना तथा पाठ्यक्रम

यस पाठ्यक्रमलाई दुई चरणमा विभाजन गरिएको छ ।

प्रथम चरण :-	लिखित परीक्षा	पूर्णाङ्क :- १००
द्वितीय चरण :-	अन्तर्वार्ता	पूर्णाङ्क :- २०

परीक्षा योजना(Examination Scheme)

प्रथम चरण – लिखित परीक्षा

विषय	पूर्णाङ्क	उत्तीर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली	प्रश्न संख्या X अङ्कभार	समय
सेवा सम्बन्धी	१००	४०	वस्तुगत बहुवैकल्पिक (Multiple Choice)	५० प्रश्न X २ अङ्क = १००	४५ मिनेट

द्वितीय चरण

विषय	पूर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली
अन्तर्वार्ता	२०	मौखिक

द्रष्टव्य :

- लिखित परीक्षाको माध्यम भाषा नेपाली वा अंग्रेजी अथवा नेपाली र अंग्रेजी दुवै हुन सक्नेछ ।
- लिखित परीक्षामा यथासम्भव निम्नानुसार प्रश्नहरू सोधिनेछ ।

पाठ्यक्रमका एकाइ	1	2	3	4
प्रश्न संख्या	15	10	10	15

- वस्तुगत बहुवैकल्पिक (Multiple Choice) प्रश्नहरूको गलत उत्तर दिएमा प्रत्येक गलत उत्तर बापत २० प्रतिशत अङ्क कट्टा गरिनेछ । तर उत्तर नदिएमा त्यस बापत अङ्क दिइने छैन र अङ्क कट्टा पनि गरिने छैन ।
- यस पाठ्यक्रम योजना अन्तर्गतका पत्र/विषयका विषयवस्तुमा जेसुकै लेखिएको भए तापनि पाठ्यक्रममा परेका कानून, ऐन, नियम तथा नीतिहरू परीक्षाको मिति भन्दा ३ महिना अगाडि (संशोधन भएका वा संशोधन भई हटाईएका वा थप गरी संशोधन भई) कायम रहेकालाई यस पाठ्यक्रममा परेको सम्झन पर्दछ ।
- प्रथम चरणको लिखित परीक्षाबाट छनौट भएका उम्मेदवारहरूलाई मात्र द्वितीय चरणको अन्तर्वार्तामा सम्मिलित गराइनेछ ।
- पाठ्यक्रम लागू मिति :-

कृषि सामग्री कम्पनी लिमिटेड
सहायक प्रथम श्रेणी (प्रा.), प्राविधिक सहायक (जे.टी.) पदको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको
परीक्षा योजना तथा पाठ्यक्रम

पत्र/विषय :- सेवा सम्बन्धी

1. कृषि सम्बन्धी

- 1.1 नेपालको संविधानमा कृषि तथा खाद्यसम्बन्धी व्यवस्था
- 1.2 राष्ट्रिय कृषि नीति, २०६१
- 1.3 चालू योजनामा कृषि क्षेत्रको प्राथमिकता, लक्ष्य, उद्देश्य, कार्यक्रम एवं कार्यान्वयन रणनीति
- 1.4 कृषि विकास कार्यक्रममा ऋण, उत्पादन सामग्री, कृषि औजार तथा उपकरण, बजार तथा मूल्य व्यवस्था
- 1.5 प्रमुख कृषि जन्य वस्तुहरूको उत्पादन लागत तथा मूल्य निर्धारण
- 1.6 नेपालका प्रमुख बालीहरू तथा तिनको उत्पादन अवस्था
- 1.7 प्राङ्गारिक कृषि
- 1.8 कृषि क्षेत्रमा जोखिम व्यवस्थापन तथा बाली बीमा सम्बन्धी व्यवस्था
- 1.9 कृषि आधुनिकीकरण तथा व्यवसायीकरणवारे सामान्य जानकारी
- 1.10 जलवायु परिवर्तन र यसले नेपालको कृषि क्षेत्रमा पुर्याएका असर/प्रभावहरू र न्यूनीकरणका उपायहरू
- 1.11 दिगो कृषि विकासका सिद्धान्तहरू
- 1.12 कृषि सामग्री कम्पनी लिमिटेड सम्बन्धी जानकारी

2. बाली विज्ञान

- 2.1 बाली विज्ञानको परिभाषा र नेपालमा बाली विकासको महत्व
- 2.2 नेपालमा लगाइने खाद्यान्न, दलहन र तेलहन बालीहरूको वैज्ञानिक नामाकरण र वर्गीकरण
- 2.3 नेपालको हावापानी अनुसार हालसालै सिफारिश गरिएका बालीहरू (धान, मकै, गहुँ, कोदो, उखु, जुट, भटमास, मुसुरो, तोरी) को जात र तिनीहरूको पाक्ने अवधि, सरदर उत्पादन क्षमता, सिफारिश क्षेत्र र मुख्य विशेषताहरू
- 2.4 बीउको परिभाषा, प्रमाणिकरण तथा यथार्थ संकेतपत्र पद्धति अनुसार बीउका पुस्ताहरूको नाम एवं पुस्ता जनाउने ट्यागको रंग
- 2.5 असल बीउका गुणहरू, बीउको गुणस्तर कायम राख्न अपनाउनु पर्ने विधिहरू
- 2.6 धान, मकै, गहुँ, कोदो, उखु, जुट, भटमास, मास, मुसुरो र तोरी बालीहरूको उन्नत खेती प्रविधि :
- 2.7 नेपालको विभिन्न क्षेत्रमा प्रचलित बालीचक्र, तिनको महत्व, उदाहरण र संकेत चिन्ह

3. कृषि अर्थशास्त्र

- 3.1 कृषि अर्थशास्त्रको परिचय र कृषि विकासमा यसको महत्व
- 3.2 माग तथा आपूर्तिको परिचय र नियम
- 3.3 बजारमुखी कृषि उत्पादन योजनाको अवधारणा
- 3.4 कृषि विकासमा बजारको महत्व
- 3.5 फार्मगेट, थोक तथा खुद्रा मूल्यको अवधारणा
- 3.6 समूह बजार, हाट बजार, सहकारी बजारको परिचय, वर्तमान स्थिति र कृषि विकासमा यसको महत्व
- 3.7 खाद्य तथा पोषण सुरक्षाको अवधारणा
- 3.8 उत्पादन लागतको परिचय र तुलनात्मक लाभका बालीहरूको पहिचानमा यसको भूमिका
- 3.9 प्राथमिक तथ्यांक (Primary data) र सहायक तथ्यांक (Secondary data) को परिचय तथा श्रोतहरू एवं तथ्यांक संकलन गर्दा ध्यान दिनु पर्ने कुराहरू
- 3.10 तथ्यांक प्रशोधन तथा टेबुलेशनमा Mean, Median र Mode को प्रयोग
- 3.11 नेपालमा वस्तुगत कृषि उपजहरूको बजार प्रणाली बारे जानकारी
- 3.12 कृषिवस्तुमा मूल्य अभिवृद्धि श्रृंखला विकासको परिचय तथा महत्व

कृषि सामग्री कम्पनी लिमिटेड
सहायक प्रथम श्रेणी (प्रा.), प्राविधिक सहायक (जे.टी.) पदको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको
परीक्षा योजना तथा पाठ्यक्रम

4. **माटो व्यवस्थापन**

- 4.1 माटोको परिभाषा, माटो निर्माणको प्रक्रिया र नेपालको माटोबारे संक्षिप्त जानकारी
- 4.2 माटोका गुणहरू
  - 4.2.1 भौतिक गुण - बनौट, बनौट संरचना, घनत्व, रंग, चिस्यान
  - 4.2.2 रसायनिक गुण - माटोको प्रतिक्रिया, प्रांगारिक पदार्थ, कार्बन, नाइट्रोजन अनुपात
  - 4.2.3 जैविक गुण - राईजोबियम र एजोटोव्याक्टर
  - 4.2.4 अम्लीय र क्षारीय माटोको सुधार किन र कसरी
- 4.3 विरुवालाई आवश्यक निम्न खाद्यतत्वहरूको काम र यिनको कमी हुँदा देखिने लक्षण र रोकथामका उपायहरू
  - 4.3.1 मुख्य तत्वहरू - नाइट्रोजन, फस्फोरस र पोटास
  - 4.3.2 सहायक तत्वहरू - क्याल्सियम, म्याग्नेसियम र गन्धक
  - 4.3.3 सूक्ष्म तत्वहरू - फलाम, तामा, जस्ता, म्याग्नेज, मोलिव्डेनम, सुहाग (बोरोन) र क्लोरिन
- 4.4 मल र मलखाद
  - 4.4.1 प्रांगारिक मलहरू (कम्पोष्ट मल, गोठेमल, भर्मिकम्पोष्ट, सूक्ष्म जैविक मल, कुखुराको मल, हरियो मल, बायोग्याँस लेदोको मल)
  - 4.4.2 रसायनिक मलहरू (नाइट्रोजनयुक्त, फस्फोरसयुक्त, पोटासयुक्त, मिश्रित र यौगिक, सहायक खाद्यतत्वयुक्त, सूक्ष्मतत्वयुक्त)
  - 4.4.3 मलको मात्रा निकाल्ने तरिका
  - 4.4.4 मलको प्रकृति, प्रयोग समय र प्रयोग गर्ने तरिकाहरू
- 4.5 माटो जाँच सेवा:
  - 4.5.1 माटोको नमूना लिने तरिका: किन, कहिले र कसरी
  - 4.5.2 माटो जाँचको लागि माटोको तयारी
  - 4.5.3 Kit boxबाट नाइट्रोजन, फस्फोरस, पोटास तथा पि.एच. पत्ता लगाउने तरिका
- 4.6 माटो शिविर र यसका महत्व, घुम्ती माटो परीक्षण प्रयोगशालाबाट माटो जाँच
- 4.7 माटोको उर्वराशक्ति कायम राख्ने र बाली उत्पादनमा यसको व्यवस्थापन र महत्व